

et saa dybt Indtryk paa de enkelte Kvinder, hun senere kom i Berøring med, at den gennem dem kom til at præge Arbejdet for Kvindesagen i det hele taget. Hendes Liv havde lært hende at „det er bedre at „staa“ ved et Udsalg end udrette store Ting og vinde stor Hæder i Verden paa Personlighedens Bekostning“. Hun forstod, at det, der betinger Kvindernes dybere Betydning i Samfundslivet, er Værdien af det Arbejde, de kan yde Samfundet, men ogsaa, at der maa Tid til, for at de kan lære dette; „Kvindedyrkelsen“ siger hun „har holdt sig længere her end andre Steder, og det: at være Menneske, Medborgerinde, er ikke synderlig tillokkende for den, der er vant til at betragtes som det begejstrende Princip i Tilværelsen“. I Samklang hermed maatte det første, der var at gjøre for et dansk Kvindesamfund, være at opdrage Kvinderne til at arbejde og gennem Kampen for den ydre Selvstændighed vinde den indre.

Pauline Worm havde i sin fortræffelige Roman „De fornuftige“ skildret, hvorledes den unge Kvinde, der vil noget mere end Jævnmaalet af Kvinder, maatte bukke under i Kampen mod Samfundsfilistrene; selv sled hun sig op som Lærerinde i en Provinsby, men forsømte dog ikke nogen Lejlighed til at paatale de Uretfærdigheder, Kvinderne sukkede under. Da der kom en Tid, hvor man følte Trang til at brede Forstaaelsen af Sagen i større Kredse, da høstede man, hvad hun havde saaet under sit ihærdige og dygtige Arbejde for at gjøre Kvindesagen til det, hun vilde den skulde være, „en Folkesag.“

De to hver for sig saa ejendommelige Forkæmpere for Sagen meldte sig strax som menige Arbejdere i Samfundet. Om Mathilde Fibiger, Forfatterinden til „Den ensommes Hjem“, nogensinde vilde have passet ind i Foreningslivet, er vel tvivlsomt; hun døde Aaret efter, at Samfundet var dannet. Pauline Worm derimod fulgte det længe med levende Interesse og havde bl. a. væsentlig Del i, at det blev et „Dansk“ Kvindesamfund i Stedet for som først ment en Kredsafdeling af et i Genf dannet internationalt Selskab. De Indvendinger, hun og andre fremførte mod en saadan Organisation, lød noget barnlige. Man var bange for at blive brugt i „stortyske“ Formaals Tjeneste, fordi det hed sig, at Kronprinsesse Friederich skulde staa i Spidsen for Organisationen; man taalte ikke Ordet „international“, fordi man syntes, det smagte af Socialisme. Men det var sandt, at de danske Kvinder stod altfor fremmede overfor Udlandet.